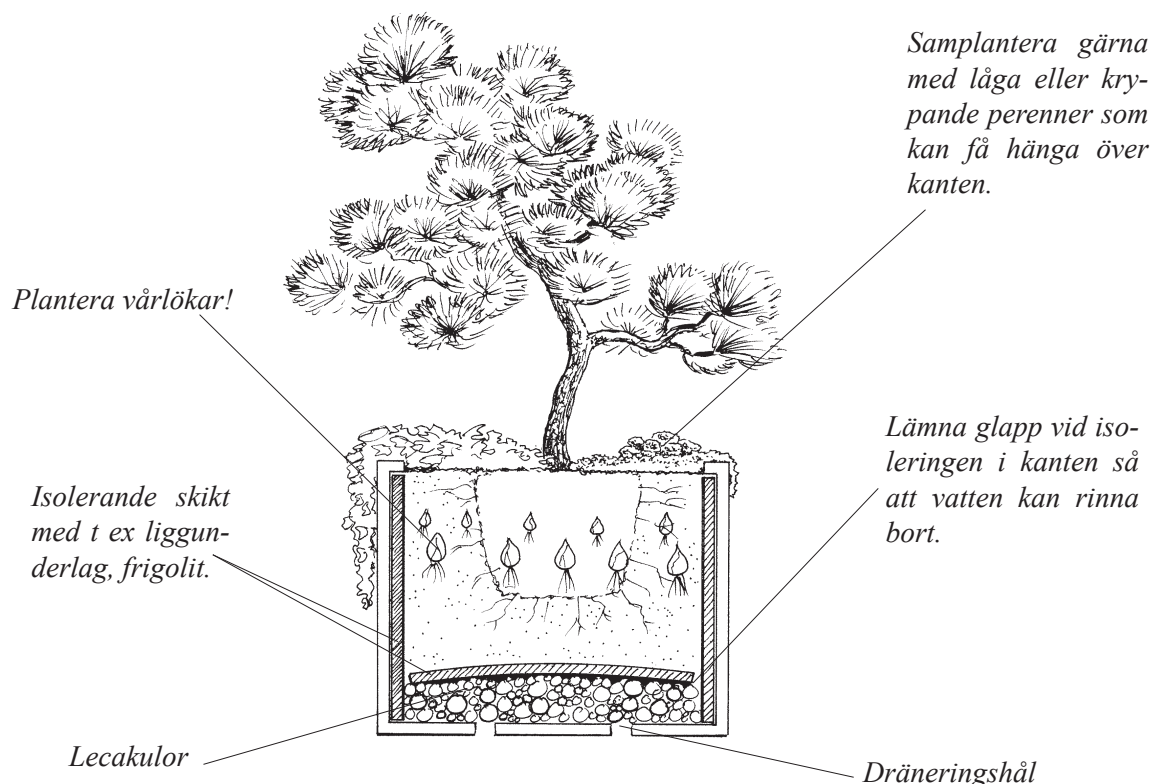

Växtråd från Zetas finsmakarens trädgård

Gör så här med FLERÅRIGA VÄXTER I KRUKA

Att odla i krukor och lådor gör det möjligt att skapa grönska och inreda med växter även där det inte finns markyta tillgänglig. Med tillgång till bra vinterförvaring är det ett sätt att odla sådant som är mindre härdigt.

För att lyckas med krukodling krävs omsorg, särskilt om det är fleråriga växter som man vill spara år efter år. Växter i kruka är mer utsatta för vinterns kyla jämfört med om de är planterade i marken. På sikt utvecklas stora kraftfulla växter allra bäst när de planteras i marken.

Bland det viktigaste är stora krukor som rymmer en rejäl jordvolym och precis som i trädgården ska man välja rätt växt till läget. Man får räkna med mycket passning med vatten, något man till viss del kan styra med växtval och var krukans står. Någon form av isolering är nödvändig om växterna ska övervintra utomhus. Alternativet är förvaring på frostfri plats.

Sommarblommor står i en klass för sig när det gäller odling i kruka eftersom de förnyas varje år. Detta växtråd behandlar främst fleråriga växter.

Volym

Ett kärl som rymmer mycket jord torkar inte ut så lätt och ger bättre isolering mot hetta och kyla. Satsa på rejäla krukor med hål för dränering! Här nedan är *mycket* ungefärliga minimimått för olika växter. Tänk på att ev lecalager och invändig isolering gör att krukans innermått krymper.

- Perenner, kryddor 20–30 liter. 1–5 plantor.
- Klematis, små buskar 30–60 liter (diameter 30–40 cm, djup 50 cm). 1 planta plus underplantering av till exempel perenn.
- Medelstora buskar, småträd, större klättrväxter 80–120 liter (diameter 45–55 cm, djup 50–60 cm). 1 planta plus underplantering av t ex perenner.

Jord och gödsling

Det finns många olika påsjordar men oavsett vilken man väljer får man räkna med att kompletteringsgödsla under säsongen. En jord avsedd för urna/kruka/balkonglåda har ett näringsinnehåll som räcker i

4–6 veckor, därefter får man börja tillsätta näring.

En låg men jämn näringstillförsel under säsongen är det bästa för växterna. En enkel metod för detta är att vattna med svag näringslösning vid varje vattnings-tillfälle. Blanda flytande näring i bevattningsvattnet och vattna växterna som vanligt, vid behov.

Perenner, kryddväxter, buskar, klättrväxter, små-träd, bärbuskar, vin. Dosering 1 ml flytande näring per liter vatten. Ej efter 15 juli.

Sommarblommor, tomat m fl grönsaker är närings-krävande. Dosering 1,5–2 ml flytande näring per liter vatten.

Att blanda lecakulor i jorden rekommenderas för att försäkra sig om en stabil och luftig struktur.

Vattning och dränering

Krukor torkar snabbt ut och är placeringen solig kan man behöva vattna mindre kärl minst en gång per dag i varmt sommarväder.

Övertvättning är lika illa som torka, kärlet måste ha hål i botten så att överskottsvatten kan rinna ut. Växter som står i vatten dör av syrebrist! Lägg ett dränerande lager av lecakulor i botten (ca en fjärdedel av krukans), särskilt om växterna ska övervintra. En bit fiberduk ovan lecalagret hindrar jorden från att rinna ner.

Några växttips

Här är endast några få av alla de växter man kan ha i kruka. Välj sådana med många prydnadsaspekter t ex vackra blad och grenverk, frukter, höstfärger – inte bara blommor. Undvik stora träd och buskar.

▪Prydnadsbuskar/träd: Benved, rönnspirea, dvärgsyren, smällspirea, aronia, trubbhagtorn 'Compacta', japansk rönn 'Carmencita', gammaldags rosor som t ex i Rugosa-Gruppen, klematis.

▪Nyttoväxter: krusbär, vinbär (även på stam), blåbär, hallon, staketdrivor, smultron.

▪Perenner: Funkia, ormbunke, alunrot, klockvippa, glansmiskantus, japansk starr, gillenia, kärleksört, rosenrot, blodgräs, revsuga, penningblad, tretandsfingerört, murreva, kryddor.

Vintergröna buskar är känsliga för uttorkning och bör skyddas mot vind och vårsol. Dvärgbarrväxter, sockertoppsgran, idegran, bambu och tall är några att prova.

Övervintring

1: Utomhus

Välj växter med extra god härdighet, gärna två växtzoner högre än den zon du bor i, och isolera krukans – det är främst rötterna som behöver skydd. Se till att jorden torkar upp, det får **inte** vara blött i krukans före invintringen! Några isoleringstips:

▪Fodra insidan före plantering med t ex liggunderlag, frigolitskivor (täpp inte till hål i botten eller skär

hål i isoleringsmaterialet) och/eller svep in krukans i ett tjockt lager bubbelplast. Täck krukans upptill med löv, granris och ställ den på en skiva frigolit eller en packe tidningar eftersom kyla kryper in både upp- och nerifrån.

▪Sätt hela krukans i en större låda, korg eller plastsäck som bottenas med bubbelplast, frigolit eller tidningar. Fyll med luftig isolering t ex torra löv, frigolitchips, tidningspappersbollar.

Ställ de isolerade krukorna nära husvägg, lite skyddat, skuggigt och undan från väta – gärna under tak, bord. Ingen vattning under vintern och inte heller på våren förrän det verkligen börjar växa.

Ytterligare ett alternativ är att gräva ner krukans eller stoppa den långt in i komposten.

Packa inte in växterna för tidigt eftersom de behöver viss kyla för att invintra ordentligt. Låt det bli någon minusgrad och helst bladfällning (rabattrosor står ofta gröna långt in på vintern och dem får man avblada manuellt) innan isoleringen görs.

Vintergröna växter tycker inte om stark vårsol. Ställ dem skuggigt i februari–april eller lägg säckväv över.

Tag inte ut växterna för tidigt på våren. Vänj dem försiktigt till utomhusklimat.

2: I förråd 0–4 °C, mörkt

Här kan de flesta lövfällande växter förvaras, både härdiga och sådana som är tveksamt härdiga för en svensk vinter. Några exempel är klematis, rosor inklusive stamrosor, persika, fikon, kiwi, eukalyptusvide, fuchsia, säckbuske, frilandshibiskus, buskgråmalva, rödmalva, blodgräs.

3: I förråd 0–4 °C, ljust

Här kan vintergröna växter förvaras både härdiga och sådana som är tveksamt härdiga för en svensk vinter. Några exempel är tuja, buxbom, rododendron, diverse dvärgbarrväxter, japansk starr.

4: Temperatur 5–12°C och ljus 10–12 timmar per dygn (lysrör, lågenergilampor)

Denna miljö passar många s k medelhavsväxter och andra icke härdiga växter i kruka t ex citrus, oliv, himmelsöga (potatisblomma), lager, pelargon, fuchsia, agapanthus, nerium, änglatrumpet, myrten, *Cordylone*, kamelia, eldkrona, bouganvillea, margerit, agave.

Ett orangeri vore den ideala placeringen men det är inte många förunnat att ha. Utrymmen som kan fungera är källare, garage, gammaldags trappuppgång, vind, tom sommarstuga eller växthus med frostvakt.

Under vintervilan går växterna på sparlåga och ska vattnas minimalt.